

De Brief van Jakobus (1)

Naar: "Weekblad bij den Bijbel", ca. 1931/1932 (*)

I Schrijver van de brief

Over de schrijver van de brief is enige onduidelijkheid gesticht. We gaan hier daarom op in.

Sommigen nemen aan dat de schrijver van de brief van Jakobus de zoon van Maria en Kleopas, die de zuster van Maria de moeder van Jezus zou zijn; zij komt onder andere voor in Matteus 27:56-61 en Johannes 19:25. Deze aanname is echter het gevolg van slecht lezen én een vooronderstelling uit de R.K. traditie. Er waren namelijk aanwezig:

- Maria, de moeder van Jezus;
- haar zuster, niet met name genoemd;
- Maria, de vrouw van Kleopas;
- Maria Magdalena.

Maria was toentertijd (eigenlijk: Mirjam) net als nu "Jan", "Piet" enz. een veelvoorkomende naam. Daarnaast, het zou toch vreemd zijn als twee zusters allebei dezelfde naam zouden dragen?

De vooronderstelling uit de R.K. traditie is deze: Jezus zou geen broers of zussen hebben, omdat de R.K. theologie van mening is dat Maria maagdelijk was én bleef.. Dus er zouden geen broers en zusters zijn van Jezus. De Willibrord-vertaling had dan ook altijd als voetnoot bij diverse gedeelten waar gesproken werd over de broers en/of zusters van de Heiland staan: "lees: neven en nichten".

Over het algemeen is men in protestantse kringen van mening dat de schrijver van de brief van Jakobus een broer van de Here Jezus is. En hier zijn goede argumenten voor, omdat namelijk de Bijbel zelf verklaart dat Jezus "broers en zusters" had.

Jezus ging vandaar naar de stad waar hij was opgegroeid. Zijn leerlingen gingen met hem mee [...] Is hij niet die timmerman, de zoon van Maria, en **de broer van** Jakobus, Jozef, Judas en Simon? En **zijn zusters**, wonen die hier ook niet?'
(Marcus 6:1-3)

In de grondtekst wordt hier het woord "adelphos" gebruikt voor broer. Een woord dat consequent wordt vertaald als "broer", "broeders" of "broers". Evenals het woord voor zusters, adelphE, dat consequent als zodanig wordt vertaald. Het is dus niet juist hier te lezen "neven en nichten". De R.K. traditie is volledig onjuist in dezen.

Later werd dezelfde Jakobus die hier werd genoemd als zijnde zijn (half)broer een van de leiders van de Christelijke kerk in Jeruzalem, vergelijk Handelingen 12:17 en 15:13, waar hij werd gerekend tot de "Apostelen en Oudsten" en ook het laatste woord had in een belangrijke zaak: of "heidenen" die Christen werden zich ook aan de (Joodse) wet moesten houden. Petrus doet tijdens deze vergadering een belangwekkende uitspraak, een uitspraak waaruit we -dit terzijde- kunnen leren dat Paulus' (veronderstelde) leer over de Genade zijn wortels kent bij de leer van de Here Jezus zélf én door zijn Apostelen ook werd gepredikt (ook in verband met deze brief van belang): "wij geloven dat wij gered worden door de genade van de Heer Jezus, en zo worden ook zij gered."
(Handelingen 15:11). En tenslotte bevestigt Paulus in Galaten 1:19 (NBV) dit gebeuren: "Maar van de overige apostelen heb ik niemand gezien, behalve Jakobus, de broer van de Heer."

En waarom zouden wij aan Paulus' of Lucas (schrijver Handelingen) twijfelen? Jakobus was de vleselijke (half)broer van Jezus! En hij was het die deze brief schreef.

Jakobus werd, volgens de geschiedschrijver Flavius, ook door niet-Joden "de rechtvaardige" genoemd. Hij werd alom geacht, toch werd hij, volgens dezelfde Flavius, door de hand van de Hogepriester Ananus, door de Joden -middels steniging- om het leven gebracht.

II Aan wie schreef Jakobus?

In Jakobus 1:1 lezen we dat Jakobus een groet doet: "Jakobus, een dienstknecht van God en van de Here Jezus Christus, groet de twaalf stammen in de verstrooiing."

Dit doet vermoeden dat Jakobus schrijft aan de Joden. Vergelijk ook hoofdstuk 2:21. Maar waarom zou hij, als Christen Jood, een brief schrijven aan Joden, waarvan een groot deel niet eens geloofde in de Here Jezus? Het is dus logischer te veronderstellen dat de brief aan de bekeerde Christen-Joden is gezonden. Die, net als de andere Joden, "in de verstrooiing" waren – oftewel: een brief gericht aan alle gelovige Joden overal ter wereld.

Door de inhoud, die sterk Joods gericht is en lijkt af te wijken van de andere brieven - zoals bijvoorbeeld de brieven van Paulus (Hebreeën uitgezonderd uiteraard) aan de diverse heidengemeenten- is er wel eens twijfel geweest of de brief wel écht van Jakobus hand was. Bij de vaststelling van de Canonieke boeken is de brief echter als oorspronkelijk erkend. Later is echter, door onder andere Luther, de brief weer als "niet canoniek" bestempeld omdat, zo vond men, deze brief "niet in overeenstemming met Paulus' leer was".

Ook tegenwoordig horen we, zelfs in Evangelische kringen, weer dergelijke geluiden. We horen uitlatingen als "dit is voor de Christen-Joodse gemeente". We moeten dan toch weer verwijzen naar wat we eerder in het begin van deze cursus met nadruk hebben geciteerd:

"Elk van God ingegeven schriftwoord is ook **nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden** in de gerechtigheid"

(II Timoteüs 3:16).

Om zeker te kunnen vaststellen dat Jakobus niet in éérste instantie aan de heiden-Christenen schreef kunnen we -ter vergelijk- iets lezen in I Petrus 1:1, daar adresseert hij zijn brief "aan de vreemdelingen, die in de verstrooiing zijn". Het hebreeuwse woord is nokri wat betekent "buitenlanders" maar ook "bijwoners". Volgens het Bijbels woordenboek zijn de vreemdelingen in de Christelijke gemeente de heidenen, oftewel de niet-Joden:

"Gij echter zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilige natie, een volk (Gode) ten eigendom, om de grote daden te verkondigen van Hem, **die u uit de duisternis geroepen heeft** tot zijn wonderbaar licht: u, **eens niet zijn volk**, nu echter Gods volk, eens zonder ontferming, nu in zijn ontferming aangenomen." (I Petrus 2:9-11)

Ondanks het feit dat Petrus' bediening lag bij de Joden (Galaten 2:7-8) schreef hij zijn brieven aan de niet-Joden, de heidenen. Zie ook II Petrus 3:1 waaruit blijkt dat ook deze brief aan dezelfde (doel)groep geschreven was.

Jakobus schrijft dus duidelijk aan een ándere doelgroep, maar dat houdt niet in dat wij, als heiden-gelovigen, er "niets mee kunnen". Wél dat we de inhoud van deze brief niet klakkeloos op onszelf en onze gemeenten mogen betrekken zoals bijvoorbeeld wel gebeurt met gedeelten als Jakobus 5:14-15. De gewoonten en gebruiken binnen deze gemeenten zullen immers meer gericht zijn geweest op het OT-ische Jodendom en daar is de brief dan ook meer op gericht. We mogen het echter óók niet terzijde leggen

immers: de Gemeente bestaat nu eenmaal uit "Jood en Griek.." en er is geen sprake van dat het Lichaam van Christus gedeeld is in een "Joods" en een "heiden"-deel; dit was juist waar Paulus zich ernstig tegen verzette!

III Globale beschouwing van de boodschap van de brief

De brief legt de nadruk op onder ander de volgende zaken:

1. vasthouden aan het geloof. (1:2-21) en de Heere niet verloochenen. Zijn steniging bewijst zijn voorbeeldfunctie én eigen vasthoudendheid. Dat maakt de boodschap hier des te indringender;
2. géén "aanzien des persoons" binnen de Gemeente. Mensen moet je niet hoger achtten vanwege hun rijkdom, status etc. Dit is niet wat God wil en vraagt (2:1-13);
3. géén geloof wanneer dit niet blijkt uit "de werken" van een mens. "Zondags in de kerk zitten en de boodschap horen ... maar er niet naar handelen als het weer maandag is?" (2:14-26);
4. het gevaar van de tong, hoofdstuk 3, gaat voornamelijk over het feit dat gelovigen voorzichtig moeten zijn in het spreken: "een klein vuurtje kan een heel bos platbranden". 3:5, 6).
5. hoofdstuk 4 en 5 bevatten een aantal "vermaningen", wijsheden en richtlijnen voor het leven van de (Joodse) Christenen waar wij echter ook het nodige uit kunnen leren!

Waar met name Luther tegen te hoop liep was het gedeelte (3) over de "werken". Hij predikte "Sola Fide - Sola Gratia" (alléén geloof, alléén genade). Immers: behoud is op basis van geloof en door genade. Dit deed hem denken dat de Jakobus-brief niet kanoniek was. Luther vatte deze werken te veel op zoals de "werken" indertijd werden uitgelegd door de R.K. traditie waardoor men, zo leerde men, behouden zou kunnen worden of, sterker: de behoudenis zou kunnen verdienen.

Dat Jakobus niet díe werken bedoelde, zien we in de volgende les.

Noten:

(*) *Uit een (gebundelde) uitgave van tijdschriftjes, één jaargang, 52 nummers, uitgegeven in Groningen. Uitgegeven in de jaren 1931-1932 (?)*

De Brief van Jakobus (2)

Jakobus 2:1-18

"Niet zonder de werken".

Deze studie is min of meer een "vers-voor-vers" beschouwing, per gedeelte worden een aantal opmerking gegeven, ter overdenking. We plaatsen hier de volledige tekst, en daarnaast de opmerkingen. De tekst is geciteerd uit de NBG 1951 vertaling. Daarna wordt dieper ingegaan op de verzen 14-18 en worden deze vergeleken met andere Bijbelgedeelten.

1	<i>Mijn broeders, houdt uw geloof in onze Here der heerlijkheid, Jezus Christus, vrij van aanzien des persoons.</i>	Jakobus opent dit gedeelte met een waarschuwing.
2-4	<i>Want stel, er kwam in uw vergadering een man binnen met een gouden ring aan zijn vinger en in prachtige kleding, en er kwam ook een arme binnen in schamele kleding, en gij zoudt opzien tegen de man met de prachtige kleding en zeggen: neem gij hier deze goede plaats, maar tot de arme zoudt gij zeggen: ga gij daar staan, of ga beneden bij mijn voetbank zitten, zoudt gij dan geen onderscheid maken onder elkander en optreden als rechters, die zich door verkeerde overwegingen laten leiden?</i>	Er staat " stel ". Oftewel: het is een hypothese. Vergadering = de synagoge of gemeente. Het gaat om de "uitgeroepen vergadering" of bijeenkomst. Christenen - met name de Joodse- kwamen toen bij voorkeur in de Synagoge bijeen of in "vergaderingen" die leken op het samenkomen in de synagoge. Rechters = oordelen, verkeerde overwegingen. Vergelijk 1 Korinthe 6:6,7
5	<i>Hoort, mijn geliefde broeders! Heeft God niet de armen naar de wereld uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen van het Koninkrijk, dat Hij beloofd heeft aan wie Hem liefhebben?</i>	Wie zijn er door God uitverkoren? Degenen die in de ogen van de mensen "arm" zijn, die zijn (juist) erfgenamen van het Koninkrijk, vergelijk I Korinthe 1:26-29. "[...] wat voor de wereld onaanzienlijk en veracht is, heeft God uitverkoren [...]"
6	<i>Doch gij hebt de arme smadelijk behandeld. Zijn het niet de rijken, die u geweld aandoen en die u voor de rechtbanken slepen?</i>	In het 2e-4e vers was het nog een hypothese, maar wat blijkt? Het is nog waar ook! In de gemeente(n) worden de armen slecht behandeld. En dat terwijl de rijken, die men dus blijkbaar de beste plaatsen aanbiedt, de gemeente(leden) slecht behandelen.
7	<i>Zijn zij het niet, die de goede naam, welke over u aangeroepen is, lasteren?</i>	erger nog: de rijken waarover het hier gaat, lasteren de naam van Jezus.
8	<i>Indien gij echter de koninklijke wet vervult naar het schriftwoord: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan doet gij wèl.</i>	Jakobus zegt hen: houd je aan de Koninklijke wet, namelijk: "heb je naaste lief" (Leviticus 19:18). Deze wet wordt door de Here Jezus zélf gelijk gesteld aan het 1e gebod; de Here God liefheben. Matteüs 22:34-40. Daarom ook zegt Jakobus in vers 7 dat de rijken de naam van de Here Jezus lasteren, immers: door je mede-gelovigen, de naaste, te verachten veracht je God. Paulus legt dit uit in Romeinen 13:8-10: " <i>Zijt niemand iets schuldig dan elkander lief te hebben; want wie de ander</i>

		<p><i>liefheeft, heeft de wet vervuld. Want de geboden: gij zult niet echtbreken, gij zult niet doodslaan, gij zult niet stelen, gij zult niet begeren en welk ander gebod er ook zij, worden samengevat in dit woord: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. De liefde doet de naaste geen kwaad; daarom is de liefde de vervulling der wet."</i></p>
9-11	<p><i>Doch indien gij met aanzien des persoons handelt, doet gij zonde en wordt gij door de wet overtuigd van overtreding. Want wie de gehele wet houdt, maar op één punt struikelt, is schuldig geworden aan alle (geboden). Want Hij, die gezegd heeft: Gij zult niet echtbreken, heeft ook gezegd: Gij zult niet doodslaan. Indien gij nu geen echtbreuk pleegt, maar wel doodslag, zijt gij toch een overtreder van de wet geworden.</i></p>	<p>In deze verzen legt Jakobus uit wát de wet doet - net als Paulus zegt in Romeinen 3:20, de wet doet de zonde kennen, overtuigd je van zonde - "de wet overtuigd van overtreding". En overtreding van de wet is zonde!</p> <p>Jakobus gebruikt hier duidelijk de wet om te <u>onderwijzen</u> aan gelovigen. Hij zegt niet dat de wet van toepassing is, maar: als je 'm op één punt overtreed, ben schuldig op alle punten. De Wet "kent geen genade".</p>
12-13	<p><i>Spreekt zó en handelt zó als (mensen past), die door de wet der vrijheid zullen geoordeeld worden. Want onbarmhartig zal het oordeel zijn over hem, die geen barmhartigheid bewezen heeft; barmhartigheid (echter) roemt tegen het oordeel.</i></p>	<p>Daar zet Jakobus tegenover: de "Wet der vrijheid". Dat klinkt heel "lichtvoetig", maar vers 13 laat zien oordeelt deze wet onbarmhartig (zonder enig medelijden) over degenen die zelf onbarmhartig zijn geweest ten opzichte van anderen.</p> <p>1 Korinthe 6:8,9 geeft dan ook een soortgelijke waarschuwing: <i>"Maar zelf doet gij onrecht en doet gij te kort, en dat aan broeders. Of weet gij niet, dat onrechtvaardigen het Koninkrijk Gods niet beërven zullen?"</i></p>
14-18	<p><i>Wat baat het, mijn broeders, of iemand al beweert geloof te hebben, als hij geen werken heeft? Kan dat geloof hem behouden? Stel, dat een broeder of zuster gebrek heeft aan kleding en aan dagelijks voedsel, en iemand uwer zegt tot hen: Gaat heen in vrede, houdt u warm en eet goed, zonder hen echter van het nodige voor het lichaam te voorzien, wat baat dit? Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood. Maar, zal iemand zeggen: Gij hebt geloof en ik heb werken. Toon mij dan uw geloof zonder de werken, en ik zal u mijn geloof tonen uit mijn werken.</i></p>	<p>In dit gedeelte gaat het over de "beruchte" werken. Dit gedeelte is <u>ten onrechte</u> "losgemaakt" van het voorgaande (de pericopen zijn gesplitst van elkaar in de NBG-vertaling, in tegenstelling tot de indeling in, bijvoorbeeld, de NBV 2004). Het vormt namelijk één geheel met het voorgaande.</p> <p>Jakobus laat in vers 14-18 zien dat de "werken" waar hij op doelt eerder <u>geloofsdaden</u> zijn: armenzorg, elkaar helpen, oftewel: "barmhartigheid bewijzen".</p> <p>Vers 17 is in de NBV dan ook zo vertaald: <i>"Zo is het ook met het geloof: als het zich niet daadwerkelijk <u>bewijst</u>, is het dood".</i></p>

Geloof dat met werken gepaard gaat!

De les die Jakobus leert is deze. We kunnen allerlei mooie en vrome woorden gebruiken, lofprijzen, bidden (in het openbaar of in de samenkomsten, e.d.) elke zondag naar de dienst, enz, enz. het is een volstrekt dood geloof als er vanuit dat geloof geen daden volgen, of, "werken".

We hebben het dan nadrukkelijk **niet** over het **vervullen van taken** in de (eigen) gemeente als koffie schenken, de zangleiding, deelname in de muziekgroep, de kosters-taken, etc! Dat zijn **taken om de organisatie in stand te houden** en dus niet de "werken" waar Jakobus op doelt. Dit zijn ook géén "geestelijke taken" of "gaven", het zijn **menselijke vaardigheden of inspanningen** die wij beschikbaar stellen aan de (plaatselijke) gemeente. Want, óók niet-gelovigen beschikken over deze vaardigheden! Let wel: dat doet niets af van de waarde van deze (belangrijke) taken voor het praktisch laten functioneren, als organisatie, van de gemeente!

Jakobus zegt: "***ik zal u mijn geloof tonen uit mijn werken***". Ging Jakobus koffie schenken na de dienst of de samenzang begeleiden op de citer? Nee natuurlijk niet! Zoals het (van de Bijbel afgeleide) spreekwoord zegt: "aan de vruchten herken je de boom". Is er géén of slechte vrucht? Dan is de boom zélf niet goed en wordt deze omgehakt en verbrand:

"Een goede boom kan geen slechte vruchten dragen, of een slechte boom goede vruchten dragen. 19 Iedere boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. 20 Zo zult gij hen dan aan hun vruchten kennen." (Matteüs 7:18-20)

Jakobus toonde zijn geloof door zijn daden, zijn "werken". Wat die werken precies waren weten we niet. Dat wist de gemeente in die tijd wel en blijkbaar was het voor hen overduidelijk waar hij op doelde. Wél weten we dat Jakobus "de rechtvaardige" werd genoemd en dat hij uiteindelijk door steniging -vanwege zijn geloof- om het leven kwam....

De werken die uit geloof voorkomen zijn:

- de één niet hoger (uitnemender) achtten dan de ander oftewel niet neerkijken op- of opzien bij andere mensen om hun geld (of het gebrek er aan), status, etnische afkomst, etc. en hiernaar handelen. Zonder "aanziens des persoons" de ander helpen en bijstaan, "tot hand en voet zijn". Zowel in geestelijke als praktische, materiële, zin. Dat kost u tijd, energie en, vaak ook, geld. Maar dat hebben we toch over voor onze geloofsgenoten?
- broeders en zusters niet voor de (wereldse) rechters slepen om ons gelijk te halen of uit andere motieven (geldzucht, bezittingen verwerven e.d.);
- niet lasteren. Dat is: geen kwaadsprekerij of roddel over andere gelovigen. Soms is het veel verstandiger om te zwijgen. Ook al zou hetgeen u vertelt aan een ander over een broeder of zuster nóg zo waar zijn, zodra het de bedoeling is de ander te schaden hierdoor is het kwaadsprekerij en dus is het zonde!
- zorg voor de armen in plaats van "vroom gedrag" vertonen terwijl u ondertussen de arme(n) laat creperen! Doe deze zorg in stilte. Het is de Here God die u zal belonen hiervoor. De Here Jezus zegt hier over: "*Dus wanneer je aalmoezen geeft, bazuin dat dan niet rond, zoals de huichelaars doen in de synagoge en op straat om door de mensen geprezen te worden. Ik verzeker jullie: zij hebben hun loon al ontvangen.*" (Matteus 6:2, NBV)

Een geloof dat niet met deze "werken" gepaard gaat, is een dood geloof en... daarmee een geloof wat je niet kan behouden. Dat is een hele ernstige waarschuwing van Jakobus! Maar, terug naar de vorige les, moeten wij als gelovigen uit de Heidenen, dus

niet-Joodse gelovigen, deze brief op ons zelf van toepassing verklaren? **Is dit van toepassing op ons?**

Ik wil graag het volgende opmerken hierover:

1. Jakobus schreef de brief aan Christen-Joden. Dat is juist. Maar, zoals we zagen, is de inhoud van zijn brief in overeenstemming met de brieven van Paulus, die aan de niet-Joodse Christenen schreef, én met de woorden van de Heere Jezus - zie de citaten!
2. Daarnaast schrijft Paulus dat er géén onderscheid is, in de gemeente, tussen Jood en Griek, géén onderscheid, bij de Here, tussen man en vrouw, etc. (Romeinen 10:12, Galaten 3:28). Waarom zouden wij dan zo graag, zo krampachtig, een onderscheid in de Gemeente van Christus willen zien en maken tussen de Christenen uit de Joden en de Christenen uit de niet-Joden? Ten diepste kan ik hiervoor maar één oorzaak zien: deze boodschap van Jakobus (en denk hierbij ook aan de boodschap van bijvoorbeeld de Hebreëen brief) is een boodschap die veel hedendaagse, moderne, Christenen "niet smaakt". Wél willen we graag Jakobus 5:14, 15 toepassen ("genezingswonderen"), maar dit gedeelte? Nee, liever niet - "dat is voor de Joden" is dan het antwoord. Moeten de Joodse Christenen dan wel voor de armen zorgen, en wij niet? Mogen wij wel mede-gelovigen voor de rechter slepen voor eigen gewin en zij niet? Dat is toch wel hoogst selectief lezen! Naar mijn bescheiden mening hebben we dan, op zeer vrome wijze, zelf(s) een dood geloof!

Matteüs 25:31-46

Als we dit gedeelte lezen moet ons toch opvallen, hoe belangrijk de zorg voor de armen is. De Here belooft hen die aan de minste in het Koninkrijk van God barmhartigheid hebben bewezen!

*Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij gehuisvest, naakt en gij hebt Mij gekleed, ziek en gij hebt Mij bezocht; Ik ben in de gevangenis geweest en gij zijt tot Mij gekomen. Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: **Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien en hebben wij U gevoed, of dorstig en hebben wij U te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en hebben U gehuisvest, of naakt, en hebben U gekleed? Wanneer hebben wij U ziek of in de gevangenis gezien en zijn tot U gekomen? En de Koning zal hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan.***

Valt u ook op dat de rechtvaardigen het nagenoeg onbewust hebben gedaan? Zij hebben, zonder aanzien des persoons, geholpen, barmhartigheid bewezen aan een ieder die het nodig had (altruïsme)! **En daarvoor worden ze rijk beloond!**

Zie verder ook: 1 Johannes 2:7-11, Jakobus 4:11-12, 5:1-6.

"Hoe kan Gods liefde in iemand blijven die meer dan genoeg heeft om van te bestaan, maar zijn hart sluit voor een broeder of zuster die hij gebrek ziet lijden? Kinderen, we moeten niet liefhebben met de mond, met woorden, maar waarachtig, met daden." (1 Johannes 3:17-18, NBV)

Nogmaals onderstreept ook dit gedeelte de waarheid van de woorden van Jakobus, en toont duidelijk dat de brief van Jakobus zéér zeker toepasbaar is in ons eigen leven. Maak daarom vandaag nog de keuze om een geloof te hebben of te krijgen dat blijkt uit de werken en niet uit (lege) woorden!